1815 උඩරට ගිවිසුම සහ එහි වැදගත්කම

ආචාර්ය කේ.ඩී.ජී. විමලරත්න
හිටපු ලේඛනාගාර අධ්‍යක්ෂක

පසුතලය

- ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජුට විරුද්ධව උඩරට රදළවරු කුමන්ත්‍රණය.
- උඩරට රදළ ප්‍රධානීන්- ඇහැළේපොළ ප්‍රමුඛ බ්‍රිතාන්‍යයින් සමඟ කුමන්ත්‍රණය.
- ජෝන් ඩොයිලිගේ උපායශීලීත්වය.
- 1812 මාර්තු මස 11 වන දින උඩරට ආක්‍රමණය.
- 1814 ඔක්තෝම්බර් 01 වැනි දින උඩරටට විරුද්ධව යුධ ප්‍රකාශය.

- 1815- ජනවාරි 10 දින ප්‍රකාශනය - උඩරට වැසියාගේ සිත දිනාගැනීමට සේනාව බාරව විලියම් විලර්මාන් යැවීය.
- ආක්‍රමණය සමඟ රජු තමා ගේ රාජ කකුධ භාණ්ඩ, ලේඛන සහ රාජකීය ධජය හකුළා, දළදා වහන්සේද ඇතුළුව ප්‍රත්‍යන්ත ප්‍රදේශයට ගෙන ගියේය - හඟුරන්කෙත සහ දළදාව බඹරගල විහාරයට.
- 1815 - පෙබරවාරි 02 දින ප්‍රකාශනය- සිංහලයින්ගේ විමුක්තිය සලසන බව.
- 1815 පෙබරවාරි 19 ප්‍රකාශනය- මලබාර්වරුන් (නායක්කාරවරුන්) අල්ලා සිර කිරීමට නියෝගය.

- බ්‍රිතාන්‍ය සේනා 1815 පෙබරවාරි 12 වැනි දින මහනුවරට ඇතුළුවීම. නගරයට ගිණිතබා තිබිණි. මිනිස් පුලුටක් නොවී.
- 1815 පෙබරවාරි 18 වන දින ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ හා ඔහුගේ බිසෝවරුන් බෝමුරේදී අල්ලා ගැනීම.

උඩරට ගිවිසුම

- 1815 මාර්තු 02 වෙනි දින පස්වරු 4 හෝරාවට මඟුල් මඩුවේදී පැවැත්වීම.
- 1815 මාර්තු 02 වැනි දින උඩරට ගිවිසුම ඉංග්‍රීසි සහ සිංහල භාෂා වලින් කියවා රැස්ව සිටි සිංහල ප්‍රධානීන්ට සහ වැසියාට පැහැදිලි කිරීම.
- <u>හෙන්රි මාර්ෂල්</u> - මහජනයා උනන්දුනොවීම.
- <u>කපිතාන් බුෂේ</u> - මහජනයා සිදුවන්නේ කුමක්දැයි දැක බලා ගැනීමට නගරයට රොක් වූ බව.
- 1815 මාර්තු 06 වෙනිදා ප්‍රකාශයේද මහජනයා මඟුල් මඩුව අසල රැස්වූ බව කියයි.

බ්‍රිතාන්‍ය කොඩිය එසවීම

- උඩරට රාජකීය කොඩියක් 1815 මාර්තු 02 වැනි දින මහනුවර ලෙලදුන් බවක් සඳහන් නොවේ. රාජකීය ධජය හඟුරන්කෙතට ගෙන ගොස් තිබුණි.
- ප්‍රථම වරට බ්‍රිතාන්‍ය ධජය මහනුවර ඔසවන ලදී. උඩරට ගිවිසුම මාර්තු 02 වැනි දින අත්සන් නොකෙරිණි. එහි වගන්ති පහදා දීම පමණි.

- මාර්තු 02 දින රාජකීය කොඩිය බිම හෙලා, ඉංග්‍රීසි ධජය එසවූ බව කියවේ. මෙවිට වාරියපොල සුමංගල හිමි ඉංග්‍රීසි ධජය බිම දමා පාගා දැමීය යි කියවේ. වාරියපොල සුමංගල හිමිට විරුද්ධව බ්‍රිතාන්‍ය රජය නැගූ චෝදනා වූයේ බ්‍රිතාන්‍ය ධජය බිම දමා පෑගීම නොව, 1818 නිදහස් සටනට සහාය වීම සහ දළදා වහන්සේ දළදා මාළිගයෙන් රැගෙන යාමය. උන්වහන්සේ නඩු අසා යාපනයේ සිර ගෙදර සිර කර තබා, වයස්ගත වීම නිසා සිරගෙයින් නිදහස් කෙරිණි. 1831 පෙබරවාරි මස 05 වැනි දින අපවත් විය.

උඩරට ගිවිසුම

- මෙහි වගන්ති සැකසුවේ ජෝන් ඩොයිලිය. සිංහලට පරිවර්තනය කළේ ද සේරම් මුදලි ය.
- ගිවිසුම අත්සන් කළේ මාර්තු මස 10 වැනි දිනය. ඊට හේතුව, බුද්ධාගම ආරක්ෂා කිරීම ගැනවූ 05 වැනි වගන්තිය ඇතුල් කර අස්ගිරි මල්වතු මාහිමියන් සමඟ සාකච්ඡා කර අත්සනට ඉදිරිපත් කළේ මාර්තු මස 10 දිනදී ය.(1815 මාර්තු මස 15 දින රජයේ නිවේදනය.) දසදෙනෙක් අත්සන් කළහ.
- 1815 මාර්තු මස 18 වැනි දින උඩරට ගිවිසුමට කිහිපදෙනෙක් අත්සන් කළහ. ඇහැලේපොළ, ගලගොඩ සහ පිළිමතලාවේ

[illegible] Kandyan Country. [illegible]

God save the King [illegible]

Robt Brownrigg [illegible]

Molligoda
1st Adikar & Disave of the 7 Korles [illegible]

Pilama Talawuwe
2^d Adikar & Disave of Saffragam [illegible]

Pilama Talawuwe
Disave of the 4 Korles [illegible]

Monarawila
Disave of Uwa [illegible]

Ratwatte
Disave of Matele [illegible]

Molligoda
Disave of the 3 Korles [illegible]

Dulleywe
Disave of Walapane [illegible]

Millawa
Disave of Willasse & Bintenne [illegible]

Galagama
Disave of Tamankadua [illegible]

Galagoda
Disave of Nuwara Kalawiya [illegible]

කොන්දේසි/ වගන්ති

- කොන්දේසි 12 කි. මෙම වගන්ති දෙපක්ෂය පිළිගත් වගන්ති සමූහයක් පමණක් නොව, නීති සමුදායන්ද විය. මෙම වගන්ති 1815 මාර්තු 02 දින දරණ ප්‍රකාශනයක් මගින් නීතිගත කෙරිණි.

- 5 වැනි වගන්තිය- වැදගත්ම වගන්තිය ලෙස සැලකේ. උඩරට පළාත්වල ප්‍රධානීන් සහ වැසියන් අදහන්නාවූ බුද්ධ ශාසනයද දේවාගමද කඩ කළ නොහැකි බව, එයට සම්බන්ධ පුද පූජා, පූජ්‍ය පක්ෂය සහ පූජනීය ස්ථාන නඩත්තු කරන බවට සහ ආරක්ෂා කරන බවට පොරොන්දු වීම. සිංහල සහ ඉංග්‍රීසි පිටපතේ වෙනසක්.

- 8 වැනි වගන්තියෙන් - උඩරට ගිවිසුමේ වගන්ති අවශ්‍ය වුවහොත් වෙනස් කළ හැකි බව.

- සමහර වගන්ති මීට කලින් නිකුත් කළ ප්‍රකාශන වල අදහස්ය.
- ගිව්සුමේ අත්සන් ග්‍රන්ථාක්ෂර වලිනි. නායක්කර්වරුන් තෙළිඟු භාෂාවත්, ග්‍රන්ථාක්ෂරත් භාවිත කළහ. මෙම අක්ෂර වල ආභාෂය උඩරට සිංහල රදළ ප්‍රධානීන්ගේ අක්ෂර කෙරෙහි බලපෑය.
- උඩරට ගිව්සුමේ දැක්වෙන ඇහැලේපොළගේ අත්සන සහ ඔහුගේ සාමාන්‍ය අත්සන අතර වෙනසකි. හේතුව කිම?

උඩරට ගිවිසුමේ නීතිමය තත්වය?

- උඩරට ප්‍රදේශවල නීතියේ කොටසක් බවට පත්වූයේ ආණ්ඩුකරුගේ ප්‍රකාශනයකින් පසුවය.
- උඩරට ගිවිසුම අනුව කොන්දේසි උඩ පවරා දුන් ප්‍රදේශයකි උඩරට රාජ්‍යය.
- පවරාගනු ලැබූ හෝ පවරා දෙනු ලැබූ යටත් විජිතයක කොන්දේසි නොකැඩිය හැකි බව කැම්බල්ට විරුද්ධව හෝල් නඩු තීන්දුවේදී කැනඩාව යටත් වූ ගිවිසුම සම්බන්ධ මැන්ස් ෆීල්ඩ් විනිසුරු තුමා 1776 දී තීන්දු කර ඇත. කොන්දේසි වෙනස් කළ නොහැකි පවරා දීමේ ගිවිසුමක් වූ උඩරට ගිවිසුම වෙනස් කළ හැකි කොන්දේසියක් අට වැනි වගන්තියේ ගැබ්කර තිබුණි.

- උඩරට ප්‍රධානීන් විශ්වාස කළේ උඩරට ගිවිසුම සාමාන්‍ය ගිවිසුමකට වඩා වැදගත් විශේෂ ගිවිසුමක් බවය. බ්‍රිතාන්‍ය පක්ෂය එසේ විශ්වාස නොකළහ. 1841 දී බ්‍රිතාන්‍ය රජය නවසීලන්තයේ මැඕරි ජාතිකයින්ගේ අයිතිවාසිකම් රක්ෂා කරන බවට පොරොන්දුවූ ‘වයිටන්ගි ගිවිසුම‘ ද පසුව කඩා දැමීය.

උඩරට ගිවිසුමේ වැදගත්කම

- තම බලය උඩරට තහවුරු කරගන්නා තුරු උඩරැටියන්ට දුන් පොරොන්දු අඩංගු ලියවිල්ලකි.

- 1817 හටගත් ප්‍රථම නිදහස් සටනේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 1815 උඩරට ගිවිසුමේ 05 වැනි වගන්තිය සංශෝධනය කළේ 1818 නොවැම්බර් මස 21 වෙනි දින දරන ප්‍රකාශනයෙනි. මෙම 16 වැනි වගන්තියෙන් ‘බුද්ධාගම නොකැඩිය හැකිය‘ යන වචනය අත්හළ අතර, අන්‍ය ආගම් වලටද නිදහස දුනි.

- 1818 න් පසු උඩරට ඉතිහාසය දක්වන්නේ ඉංග්‍රීසි රජය උඩරට රදළයින්ගේ බලතල සහ වරප්‍රසාද හීන කරමින් රදළ විරෝධී ක්‍රියාමාර්ගයක් අනුගමනය කිරීමයි. ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජුද තම රාජ්‍ය කාලයේ අවසානයේදී කළේ මෙම ක්‍රියාමාර්ගයමයි.

- 1815 න් පසු මෙරට ඉතිහාස කථා පුවත 1815 උඩරට ගිවිසුමේ වගන්ති කනපිට පෙරළීමේ ඉතිහාසයකි. ඒ අතර එම කනපිට පෙරලීමට, ලාංකික වැසියා දක්වූ බලවත් ප්‍රතිචාරයක කථා පුවතකි.